

vrijeme.....

Izdavač	Vrijeme, Zenica
Naslov izvornika	<i>Eyewitness – My Journey to The Hague</i>
Za izdavača	Muamer Spahić
Urednik	Čazim Suljević
Prijevod s engleskog	Nina Begović i Ajli Bahtijaragić
Grafičko oblikovanje	Kenan Zekić
Lektura i DTP	Fatima Zimić
Štampa	Suton, Široki Brijeg
ISBN	978-9926-20-000-8

Copyright © 2018 by Isak Gasi and Shaun Koos
Originally published in the United States by Brandylane
Publishers, Inc., 5 S. 1st St., Richmond, Virginia 2321

Copyright © prijevoda na bosanski – IK Vrijeme, Zenica

Zenica, 2019.

Isak Gaši
Shaun Koos

OČEVIDAC

Moj put u Hag

I govor je čin. I to kakav čin! Da si ukrao, udario nekoga, ili učinio bilo kakvo drugo zlo, oni bi vjerovatno oprostili. Ali ti si morao govoriti o stvarima o kojima razumna osoba ćuti. To je ono što oni ne opraštaju.

Tvrđava, Meša Selimović

SADRŽAJ

MISIJA ZAVRŠENA.....	13
TRENER I PRIJATELJ.....	15
PRVE IMPRESIJE O SLOBODANU MILOŠEVIĆU.....	22
POLITIČARI U USPONU.....	27
TENZIJE U PORASTU.....	32
POZIV NA APARTHEJD.....	41
IZGUBLJENA NEVINOST.....	45
DIVLJACI NA KAPIJI GRADA.....	56
ZATOČENIK NA RADNOM MJESTU.....	63
MASOVNA GROBNICA.....	69
HAPŠENJE I ZATVOR.....	75
NA CRNOJ LISTI.....	81
BEZ IZLAZA.....	87
ČOVJEK BEZ OČIJU.....	91
TEATAR ZA PROKLETE.....	95
OČI U OČI S JELISIĆEM.....	98
STID.....	104
TAJNE RIJEKE.....	106
OSLOBAĐANJE.....	111
VEČERA S KAPETANOM DRAGANOM.....	121
ISTINSKI PRIJATELJI.....	125
IZVJEŠTAJ.....	130

BEOGRADSKA (P)OMAMA.....	133
PETICIJA SJEDINJENIM AMERIČKIM DRŽAVAMA	141
BJEKSTVO U NOĆI.....	151
ZAHTJEV ZA IZRUČENJE.....	156
UTOČIŠTE U DANSKOJ.....	165
KAKO SAM ISPRIČAO SVOJU PRIČU	171
SAID I ADMIR	178
MOJA BRAĆA I RAT.....	184
ISTRAŽITELJI RATNIH ZLOČINA	192
POVRATAK U BRČKO.....	195
OBNOVLJENO PRIJATELJSTVO	203
SUSRET S MILOŠEVIĆEM	209
GLAVNI SVJEDOK	218
SVJEDOČENJE JEDNE ŽENE	224
DRUGA SVJEDOČENJA.....	229
VUKOVI KOJE HRANIMO	235
FOTOGRAFIJE	243
LITERATURA.....	249
Ferid Muhić	
KOLEKTIVNI ZLOČINI U IME KOLEKTIVNIH CILJEVA.....	253
ZAHVALE.....	261
O AUTORIMA	263

Knjigu posvećujem supruzi Jasminki

KOS U MRKLOJ NOĆI

Juni 1992.

Dok sam sjedio na podu logora, crni kos sletje na ivicu polomljenog prozora. Obasjana mjesecom, ptica proviri unutra, a njena sjena zatamni zid iza mene. Ono što je mogla vidjeti bilo je strašno: više od dvije stotine muškaraca ležalo je na betonskom podu. Bili su iznureni, neispavani, mnogi ranjeni, a neki su i krvarili. Tijela onih koji su umrli bila su vani, na gomili. U prostoriji je vladala grobna tišina: scena kakvu bi i sam Edgar Allan Poe teško zamislio.

Nakon što je zadovoljila znatiželju, kakvu god da je imala u vezi s ljudskom vrstom, ptica odleprša. Čeznuo sam za tim da i ja učinim isto, prizivajući sjećanje na dane kada sam slobodno plovio obližnjom rijekom. Nažalost, niko nije uspio pobjeći iz ovog mjesta u kojem sam bio zatočen, koncentracionog logora u Brčkom, poznatog pod imenom Luka.

Tog sam dana saznao da sam na crnoj listi, planiran za likvidaciju. Zatočili su me bez optužbe, bez mogućnosti odbrane i bez prava na suđenje. Ni tužioci mi nisu bili poznati, vidljivi. U Luci nije bilo mogućnosti za žalbu – bilo kakva žalba samo bi ubrzala uništenje.

Postojali su nekad jedan grad i jedna zemlja, sa zakonima, ljudskim pravima, društvenom strukturom i institucijama. Sve je to nestalo u jednom jedinom danu; sve je izbrisano i to od onih za koje smo mislili da su nam prijatelji i dobre komšije. Bio

sam potpuno nespreman za takvo što. Naivno sam vjerovao da ovakav raspad moje zemlje nije moguć.

Imao sam trideset i pet godina, bio oženjen i imao kćerku koja je bila još beba; bilo je tako mnogo razloga za život i radost. Te besane noći, okružen sablasnom logorskom atmosferom, razmišljao sam o svom životu i on mi se učinio nekako nepotpunim i nedovršenim. Ima, mislio sam, još toliko života preda mnom; toliko toga što još nisam vidio, proživio, saznao i iskusio. Pitao sam se: *Kako ovo zlo preživjeti? Kako dalje nastaviti živjeti?*